The Culture of Consumption: A Historical Analysis on the Mechanism of Bamboo Weaving of China[1]

Sahar Shahrivari[2], Mohammad Hasanpur[3]

Type of article: original research
Receive: 05 NOVEMBER 2025, Accept Date: 14 DECEMBER 2025
DOI: 10.22034/rph.2026.2076683.1195

Extended Abstract

Bamboo has occupied a central, multidimensional position in China for thousands of years, functioning simultaneously as a practical material, a philosophical symbol, and an artistic medium. Its historical, cultural, economic, and environmental significance has shaped the daily lives, belief systems, and aesthetic practices of Chinese communities across diverse regions.

Among the many traditional crafts connected to this material, bamboo weaving stands out as one of the most enduring, versatile, and culturally embedded forms of handicraft. It combines technical skill, artistic expression, cultural symbolism, and social identity.

The present extended abstract provides a comprehensive overview of the historical evolution of bamboo weaving, the cultural contexts that shaped it, the patterns of consumption associated with bamboo products, the transformation of this craft in the modern era, and the ways in which design innovation, government policy, and sustainability concerns have contributed to its contemporary revival.

From prehistoric times to the present, bamboo has been essential in everyday life. Its rapid growth, natural strength, flexibility, and accessibility made it an ideal material for communities with limited technological resources. Early Chinese societies used bamboo extensively in agriculture, food preparation, hunting, storage, transportation, shelter construction, and ritual activities.

1. This article is derived from the first author's master's thesis entitled " The Culture of Consumption: A Historical Analysis on the Mechanism of Bamboo Weaving of China", which is being carried out under the guidance of the corresponding author at the Faculty of Art and Architecture, University of Sistan and Baluchestan.

2. Master's Student, Department of Handicraft, Faculty of Art and Architecture, University of Sistan and Baluchestan, Zahedan, Iran. Email: shahrivarisahar@gmail.com
3. Assistant Professor, Department of Handicraft, Faculty of Art and Architecture, University of Sistan and Baluchestan, Zahedan, Iran. (Corresponding Author).
Email: Hasanpur@arts.usb.ac.ir

Bamboo baskets, mats, hats, fans, containers, fishing traps, musical instruments, writing tools, and architectural elements became widespread household items. These objects were not only functional; they also reflected the ingenuity and adaptability of rural communities who relied on available natural resources.

The constant presence of bamboo in daily life meant that bamboo weaving gradually developed into a sophisticated and specialized craft. Bamboo's symbolic role in Chinese culture also contributed significantly to the development and continuity of bamboo weaving.

In Confucian thought, bamboo symbolized integrity, uprightness, and moral resilience. Its straight form and evergreen nature represented sincerity and steadfastness. For Daoist thinkers, bamboo's hollow interior symbolized spiritual emptiness, humility, and openness, qualities essential to living in harmony with the natural world.

These philosophical interpretations influenced Chinese art, literature, and cultural imagination. Bamboo became one of the "Four Gentlemen" in traditional painting, alongside the orchid, plum blossom, and chrysanthemum, each representing noble human virtues.

This symbolic weight enhanced the cultural value of bamboo crafts, including weaving. Bamboo weaving thus emerged not simply as a utilitarian skill but also as a form of cultural expression closely tied to philosophical and artistic traditions.

The process of bamboo weaving required multiple stages of preparation and high levels of technical expertise. Artisans began by selecting the appropriate species of bamboo, considering qualities such as thickness, fiber density, age, and flexibility.

The bamboo was then cut into segments, split into strips of varying thickness, polished, refined, and sometimes dyed using natural plant-based pigments. These steps required careful control, as different weaving patterns demanded specific strip sizes and textures.

Techniques developed over the centuries included plain weaving, diagonal weaving, twilled weaving, spiraled construction, hexagonal patterns, and ornamental techniques used for decorative products. These methods produced items ranging from basic household containers to complex decorative artworks, each reflecting the artisan's mastery and creativity.

Social and economic structures in rural China shaped the distribution of roles in bamboo weaving. In many traditional communities, weaving was primarily the work of women, who balanced this craft with household responsibilities.

This gendered division of labor positioned bamboo weaving as both a domestic skill and an important means of supporting household economies. Women produced baskets, mats, and containers for agricultural work, food storage, and everyday activities, playing a vital role in sustaining family

livelihoods.
Their craftsmanship also contributed to intergenerational cultural transmission, ensuring the continuity of weaving knowledge despite socioeconomic changes.
As China entered the modern era, bamboo weaving encountered new challenges. Industrialization, urbanization, mass production, and the introduction of synthetic materials led to a decline in the demand for traditional handcrafted bamboo products.
Plastic, metal, and factory-produced goods replaced many household items formerly made of bamboo. However, bamboo weaving did not disappear; instead, it adapted to changing social contexts.
With the rise of environmental consciousness, cultural revival movements, and a renewed appreciation for handmade craftsmanship, bamboo weaving regained cultural relevance and entered new markets.
In contemporary China, bamboo weaving is recognized not only as a traditional craft but also as a valuable resource within the fields of design innovation, sustainable development, and cultural tourism.
The aesthetic qualities of bamboo—its light color, natural texture, and ability to bend gracefully—make it suitable for modern interior design and architecture. Designers use bamboo to produce elegant furniture, decorative lighting, fashion accessories, and household items that combine traditional techniques with modern forms.
The integration of traditional weaving patterns into modern product design creates objects that appeal to contemporary consumers while preserving cultural identity.
Technological advancements have significantly contributed to the modernization of bamboo weaving. Mechanized cutting tools, industrial presses, and advanced polishing systems have improved the precision, durability, and visual consistency of bamboo products.
Bamboo composites have become widely used in flooring, wall panels, and even structural components in environmentally conscious architecture. These industrial applications demonstrate the adaptability of bamboo as a material and highlight its potential in large-scale production contexts.
Environmental sustainability has been a driving force in the contemporary revival of bamboo weaving. As a rapidly renewable resource, bamboo aligns well with China's national goals for ecological civilization and green development.
Bamboo forests sequester carbon effectively, regenerate quickly, and require minimal chemical intervention. These ecological benefits make bamboo an attractive alternative to hardwoods, contributing to sustainable supply chains and environmentally responsible consumer culture.
Modern bamboo products including bamboo fiber textiles, biodegradable utensils, eco-friendly packaging, and green construction materials reflect

the increasing demand for sustainable lifestyles.

Government policy has played a crucial role in revitalizing bamboo weaving in the 21st century. Many regions in China, particularly in southern provinces such as Guangxi, Guizhou, Sichuan, and Fujian, have integrated bamboo weaving into rural development strategies.

The Chinese government has implemented cultural heritage protection programs to preserve traditional craftsmanship and support artisans. These programs include training workshops, cultural festivals, financial subsidies, and the establishment of craft cooperatives that help artisans market their products domestically and internationally.

By linking bamboo weaving to poverty alleviation initiatives, rural revitalization projects, and cultural tourism, local governments have successfully transformed bamboo weaving into a sustainable industry.

The culture of consumption surrounding bamboo products has also shifted significantly in recent years. In contemporary urban China, bamboo products are valued not only for their function but also for their cultural meaning and environmental benefits.

Young consumers appreciate bamboo for its association with eco-friendly lifestyles, minimalist aesthetics, and traditional heritage. Bamboo objects have become symbols of sustainable identity and cultural pride.

This shift demonstrates how traditional crafts can regain relevance by aligning with modern values such as environmental responsibility and creative innovation.

Despite modernization, bamboo weaving continues to embody qualities associated with its ancient origins: patience, discipline, harmony with nature, and respect for material culture.

Even as industrial technology enhances production, the handmade essence of bamboo weaving remains central to its cultural identity. The craft serves as a bridge connecting historical traditions with contemporary design and sustainable development goals.

It symbolizes the integration of aesthetic beauty, practical function, ecological awareness, and cultural memory.

In conclusion, bamboo weaving in China has survived not only because of its practical value but also because of its deep cultural roots, adaptability, and relevance to modern societal trends.

Its evolution reflects the dynamic interplay between tradition and innovation, between rural heritage and global design, and between cultural preservation and environmental sustainability.

Bamboo weaving today is a living testament to China’s ability to maintain continuity with its past while embracing new cultural, technological, and ecological possibilities.

By examining the historical, social, economic, and environmental mechanisms that have shaped bamboo weaving, this study demonstrates how

traditional crafts can continue to thrive in the modern world and contribute meaningfully to cultural identity, sustainable development, and creative industry growth.

Keywords: the culture of consumption, Bamboo Weaving in China, Bamboo plant, the social history of Chinese art

OPEN ACCESS

This journal is following of Committee on Publication Ethics (COPE) and complies with the highest ethical standards in accordance with ethical laws

COPYRIGHTS | Copyright for this article is retained by the author(s), with publication rights granted to the *Rahpooye Hekmat-e Honar* Journal. This is an open-access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution Licenses. (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

فرهنگ مصرف: تحلیلی تاریخی بر ساز و کار بامبوبافی در چین[۱]

سحر شهریوری[۲]، محمد حسن‌پور[۳]

نوع مقاله: پژوهشی
دریافت: ۱۴۰۴/۰۸/۱۴ □ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۹/۲۳ □ صفحهٔ ۱۲۱-۱۳۲
Doi: 10.22034/rph.2026.2076683.1195

چکیده

بامبو، یکی از منابع طبیعی و نماد فرهنگ کهن کشور چین، گیاهی است که بازتاب‌دهندهٔ انواعی از سنت‌ها و زیبایی‌شناسی‌های دیرینه این سرزمین پهناور است و در عین حال، تاریخچه‌ای طولانی در کاربردهای صنعتی و فرهنگی چین دارد. فرهنگ مصرف و تعاملات اجتماعی شکل گرفته پیرامون بامبوبافی در دوره‌های مختلف چین، به سان پلی است که پیوند این هنر دیرینه را با نیازهای زندگی معاصر آن نمایان می‌سازد. بر این اساس، مقاله حاضر با تکیه بر روش تحقیق تحلیلی، تاریخی و اجتماعی، به بررسی تطورات و ساختارهای اجتماعی مرتبط با بامبوبافی در چین از گذشته تا کنون می‌پردازد. هدف این است که تأثیر فرهنگ مصرف و توسعه اقتصادی و سیاسی و روندهای نوین بازار پیرامون بامبوبافی در چین مورد بررسی قرار گیرد. اصلی‌ترین سؤالی که مطرح است در خصوص چگونگی حفظ جایگاه این هنر سنتی در دوران مدرن چین است. نتایج نشان می‌دهد پیوند تاریخی این هنر با زندگی روزانه مردم به گونه‌ای بوده که همواره سازگار با محیط زیست باشد و حمایت‌های دولتی در نظام کمونیستی چین، زمینه‌ای مناسب را برای پیشرفت آن در دوران معاصر فراهم کرده است. فرهنگ مصرف در این هنر سنتی نه تنها در حفظ ارزش‌های بومی و انتقال آن به نسل‌های بعدی موفق بوده بلکه نقش مهمی در توسعه اقتصادی در مناطق محلی و ملی ایفا کرده است. همچنین بررسی روندهای معاصر نشان می‌دهد که بامبوبافی علاوه بر جنبه‌های سنتی، در حوزه‌هایی مانند طراحی صنعتی و صنایع خلاق نیز جایگاه تازه‌ای یافته است. توجه به ابعاد زیست محیطی این هنر نیز اهمیت دارد، زیرا بامبو به عنوان منبعی تجدیدپذیر می‌تواند الگویی پایدار در تلفیق سنت و محیط زیست ارائه دهد. در نهایت، این پژوهش بر آن است که نشان دهد چگونه این هنر با ریشه‌های تاریخی خود، در تعامل با فرایند مدرنیته توانسته است نقشی پویا و سازگار با نیازهای جوامع امروز ایفا کند.

کلیدواژه‌ها: فرهنگ مصرف، بامبوبافی چین، گیاه بامبو، تاریخ اجتماعی هنر چین

---

۱. این مقاله برگرفته از پایان‌نامهٔ کارشناسی ارشد نویسنده اول با عنوان «فرهنگ مصرف: تحلیلی تاریخی بر ساز و کار بامبوبافی در چین» است که با راهنمایی نویسندهٔ دوم در دانشکدهٔ هنر و معماری دانشگاه سیستان و بلوچستان در حال انجام است.

۲. کارشناسی ارشد صنایع دستی، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران.
Email: shahrivarisahar@gmail.com

۳. استادیار گروه صنایع دستی، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران (نویسندهٔ مسئول).
Email: Hasanpur@arts.usb.ac.ir

استناد: حسن‌پور، محمد؛ شهریوری، سحر (۱۴۰۵)، فرهنگ مصرف: تحلیلی تاریخی بر ساز و کار بامبوبافی در چین، رهپویه حکمت هنر، ۵ (۲)، ۱۲۱-۱۳۲.

Doi: 10.22034/rph.2026.2076683.1195
https://rph.soore.ac.ir/article_741454.html

مقدمه

فرهنگ مصرف یکی از مقولات پیچیده و چندبعدی در تحلیل‌های اجتماعی و اقتصادی است که ارتباط گسترده‌ای با تحولات فرهنگی، اقتصادی و تاریخی جوامع دارد. در چین، یکی از اجزای مهم این فرهنگ، کاربرد و مصرف محصولات سنتی است و از جملهٔ آن، بامبوبافی است که به رغم ریشه‌های عمیق فرهنگی و تاریخی خود، با تغییرات اقتصادی و اجتماعی، از جمله روند صنعتی شدن و مصرف‌گرایی، تحولاتی را تجربه کرده است که با قدمت طولانی و تنوع در اشکال و کاربردها، امروزه به عنوان یک صنعت و هنر در سطح بین‌المللی شناخته می‌شود. در زمینه معاصر نوآوری‌های فرهنگی و توسعهٔ اقتصادی، فرایند ادغام احساس و روحیات ملی با زندگی روزانه مردم، به گونه‌ای پیش می‌رود که ارتباط میان بافت سنتی بامبو و نیازهای مدرن، بیش از پیش تحقق پیدا کند. این روند نه‌تنها به رشد و توسعه مصرف‌گرایی در محصولات بامبویی کمک می‌کند، که به شکل‌گیری نیازهای جدید و تطبیق آنها با استانداردهای روز دنیای مصرف نیز می‌انجامد (Li, Li & Kou, 2022: 8). بامبو در فرهنگ سنتی چینی تنها یک ماده نیست، بلکه نشان‌دهنده استانداردهای ارزیابی اخلاق و زیبایی در میان مردم چین است. «بافت بامبو به عنوان یک میراث فرهنگی غیر ملموس سنتی چین تاریخ طولانی توسعه‌ای دارد؛ فرهنگ متمایز مناطق مختلف را به همراه دارد و می‌تواند به طور کامل نیازهای مردم به معانی فرهنگی را برآورده کند» (Wu, Min, Fei & Song, 2023: 1). مصرف محصولات بامبو از گذشته تا امروز تحت تأثیر تغییرات اجتماعی و اقتصادی قرار گرفته است. تغییرات در روند تولید و مصرف بامبو، از جمله افزایش تقاضا برای محصولات بامبو در دهه‌های اخیر، نشانگر تأثیرات فرهنگ مصرف مدرن بر صنایع سنتی است. این ماده نه تنها به دلیل انعطاف‌پذیری و پایداری‌اش، بلکه به واسطه ارزش‌های فرهنگی، زیباشناختی و نمادین، همچنان در حوزه‌های مختلف از جمله تزئینات، دکوراسیون داخلی و خارجی و حتی کاربردهای روزانه حضوری پررنگ دارد. مسئله اصلی این است که چگونه یک محصول سنتی، مانند بامبوبافی، توانسته است در دنیای مدرن با کارکردها و عملکرد مطلوب خود، جایگاه مصرفی خود را همچنان حفظ کند. این موضوع به طور خاص نشان می‌دهد که بامبو در عین سادگی و سنتی بودن، به نوعی پاسخگوی نیازهای متنوع زندگی مدرن نیز هست و همچنان در فرهنگ مصرف جامعه چین جریان دارد . در نتیجه سؤال تحقیق حاضر این است که چه سازوکارهایی باعث شده‌اند که بامبوبافی، به عنوان یک هنر و صنعت سنتی، در زندگی مدرن مردمان چین جایگاه خود را حفظ کرده و در حوزه‌های کاربردی و تزئینی همچنان نقش آفرینی کند. این تحلیل می‌تواند به درک بهتری از چگونگی انطباق صنایع دستی سنتی با نیازهای اقتصادی و اجتماعی معاصر کمک کند و همچنین به بررسی نحوه تأثیر فرهنگ مصرف بر حفظ و گسترش میراث فرهنگی این هنر سنتی بپردازد.

پیشینه پژوهش

در باب فرهنگ مصرف و به ویژه بامبوبافی در چین پایان‌نامه‌ها و مقالاتی ارائه شده است که می‌توان در دو بخش به آن اشاره کرد در بخش فرهنگ مصرف، هسینگ هو لیائو[1] در پایان‌نامه کارشناسی ارشد خود با عنوان «هنر بامبو جنوب شرق آسیا: دست‌بافت معاصر و حکاکی‌شده کلاسیک» (۱۹۷۲). به نقش بامبو در زندگی روزمره و فرهنگ چینی پرداخته است. او به تاریخچه استفاده از بامبو، توسعه صنایع‌دستی بامبو در چین و تأثیر آن بر هنر و زندگی مردم اشاره کرده است. مایکول[2] و همکارانش در مقاله «سازه‌های بامبو برای معماری پایدار مدرن» (۲۰۲۰) که در مجله انجمن بین‌المللی مطالعه سکونتگاه‌های بومی به چاپ رسیده است؛ به توسعه فناوری‌های جدیدی اشاره کرده‌اند که برخی از آنها در ساخت‌وسازهای مدرن مورد استفاده قرار می‌گیرند. در این پژوهش تأکید شده است که الیاف بامبو به‌دلیل داشتن طول و انعطاف‌پذیری بیشتر نسبت به چوب، می‌تواند برای ساخت ساختمان‌های مقاوم در برابر زلزله مورد استفاده قرار گیرد. و نیز در مقاله دیگری با عنوان «بامبو بافی لیو از منظر زیباشناسی طراحی» (۲۰۲۰) که توسط منگ جون[3] در مجله آتلانتیس[4] به چاپ رسیده است، به عناصر زیبا شناختی در طراحی و صنعت فرهنگی صنایع دستی بومی از منظر مواد، شکل و مفهوم فرهنگی پرداخته است. و همچنین در مقاله «بازتاب‌های فرهنگی در طراحی مدرن: ارزیابی ادراکات مصرف‌کنندگان جوان از الگوهای بامبوبافی سنتی» (۲۰۲۴) در نشریه هنداوی[5] به چاپ رسیده است. موکسینگ‌گائو[6] و همکارانش به بررسی دسته‌های مختلف بامبوبافی، الگوها، کاربردهای متنوع آن پرداخته‌اند. علاوه بر این، تأکید کرده‌اند که بامبو همچنان به عنوان منبعی الهام‌بخش برای طراحی مدرن و توسعه ساختارهای مسکونی، مبلمان و محصولات مرتبط با سبک زندگی مطرح است. و در بخش بامبو بافی در پایان‌نامه‌ای با عنوان «استفاده از بامبو در زمینه صنعتی با اشاره به ابعاد ساختاری و فرهنگی آن» (۲۰۰۷) نوشته ژیائوبینگ یو[7]، که به بررسی کاربردهای بامبو در زمینه صنعتی، نقش تاریخی و فرهنگی بامبو و اهمیت مدرن سازی طراحی برای بازسازی هویت فرهنگی این ماده در صنعت پرداخته است. کوآن وانگ[8] و همکارانش در مقاله‌ای که درباره «دیجیتال سازی و کاربرد ارزش افزایی آثار بافته شده از بامبو» (۲۰۱۱) در کنفرانس بین‌المللی کتابخانه‌های دیجیتال آسیا منتشر کردند، به این نکته اشاره می‌کنند که مردم چین در گذشته از بامبو برای ساخت ظروف مختلف به منظور شکار،

Doi: 10.22034/rph.2026.2076683.1195

کشاورزی، ماهیگیری و حتی حمل و نقل استفاده می‌کردند. با این حال، امروزه این ظروف دیگر در زندگی روزمره مورد نیاز نیستند و هنر بافت بامبو به تدریج توجه مردم را از دست می‌دهد. این پژوهش، قصد دارد به بررسی نقش بامبو در صنعت پرداخته و با استفاده از بررسی ابعاد ساختاری و فرهنگی آن، روش‌های نوین طراحی و تولید محصولات بامبو در چین را مورد تحقیق قرار دهد.

روش پژوهش

تحقیق حاضر، به تحلیل تاریخی و اجتماعی ساز و کارهای بامبوبافی در چین می‌پردازد. درچنین تحلیل تاریخی، مطالعه روابط و ساختارهای اجتماعی در طول زمان دارای اهمیت است. تاریخ اجتماعی دربردارنده خواستها، باورها، رسوم و اعتقادات مردمان در زندگی روزانه آنها و در یک جغرافیای تحقیقی است. بنابراین، در مطالعه تحلیلی بامبوبافی در چین که پیوندی سترگ با بخش‌های متنوعی از زندگی روزانه مردم دارد، می‌توان از تاریخ اجتماعی به عنوان بستر روشمند تحقیقاتی بهره برد. اهمیت بامبو در چین نه‌تنها به عنوان یک منبع طبیعی، بلکه از دیرباز به عنوان عنصری فرهنگی و اقتصادی در زندگی روزانه مردمان آن سرزمین مورد توجه بوده است. بنابراین، در تحقیق پیش رو رابطه زندگی مردم چین با تولید و مصرف محصولات بامبویی در بستر زمان مورد بررسی قرار خواهد گرفت لیکن تأکید مطالعات تاریخی بر تاریخ اجتماعی فرهنگ مصرف بامبو در زندگی آنان خواهد بود. روش تجزیه و تحلیل بر پایهٔ تحلیل کیفی محتوای منابع است و داده‌های گردآوری شده بر اساس مقایسهٔ تاریخی و بررسی جنبه‌های اجتماعی و مرتبط با بامبوبافی تحلیل می‌شود. شیوهٔ مطالعاتی، کتابخانه‌ای و بررسی اسناد مکتوب است.

بامبوبافی در زندگی روزانه مردمان چین

بامبو همواره عنصری کلیدی در فرهنگ و زندگی روزانه تاریخی چین بوده است. مردم چین در دوران پیش از تاریخ از بامبو برای ساخت ابزار و وسایل خانگی استفاده می‌کردند. در دوره‌های مختلف، بامبو برای ساخت ظروف، کلاه‌ها، مبلمان و دیگر وسایل کاربردی به کار می‌رفته است. در زمان‌های باستان، بامبو به طور گسترده‌ای در تولیدات ترکیب شده با سایر مواد تجدیدپذیر طبیعی به کار گرفته می‌شد (Maikol, Maksimovich, Ivanovna & Ainur, 2020: 28). و امروز نیز بافت بامبو به عنوان یکی از شاخه‌های صنایع‌دستی چین، بخشی از میراث فرهنگی ناملموس این کشور محسوب می‌شود. «بافت خود یکی از قدیمی‌ترین و اساسی‌ترین مهارت‌هایی است که توسط بشر توسعه یافته و هم برای اهداف عملی و هم هنری استفاده می‌شود. مردم با استفاده هوشمندانه از موارد در دسترس در زندگی خود، ابزارها و وسایل کاربردی و بادوام می‌ساختند و آنها را به یک شاخه از صنایع دستی بافندگی توسعه می‌دادند» (Li, Chu & Lu, 2024: 63). بامبو در فرهنگ چینی به عنوان نماد مقاومت، رشد و بازسازی شناخته می‌شود و در بسیاری از آموزه‌های دینی مانند دائوئیسم[9]، کنفوسیوس[10] جایگاه ویژه‌ای دارد و به عنوان یک گیاه طبیعی، با ویژگی‌های خاص خود، نمادی از مکتب دائوئیسم است؛ به ویژه به دلیل خصوصیاتش که با اصول این مکتب همخوانی دارد. این گیاه مقاوم و سبک است، و خواص آن قابلیت استفاده در زمینه‌هایی که بر اساس اصول دائوئیسم عمل می‌کند را دارا می‌سازد. از سوی دیگر، در تفکر کنفوسیوس که بیشتر بر روابط اجتماعی و اهمیت نظم و انظباط در حفظ ثبات جامعه تأکید دارد، بامبو به عنوان نمادی از تلاش فردی در شرایط دشوار در نظر گرفته می‌شود، اگرچه این نگرش با دائوئیسم تفاوت‌هایی دارد (Yu, 2007: 43). مجسمه‌سازی کاخ بامبو از دوران سلسله‌های هان[11] و چینگ[12] به خاطر حکاکی و کنده‌کاری‌های دقیق، بامبو در این کاخ شهرت یافت. «مجموعه‌های هنر حکاکی بامبو در موزه کاخ ملی نشان می‌دهد که قبل از دوره چینگ (۱۶۴۴-۱۹۱۱ میلادی)، تأکید هنرهای بامبویی چین بر حکاکی‌های سخت و طاقت‌فرسا بود و یکی از ویژگی‌های برجسته هنر چینگ است» (Hou Liao, 1972: 10) (تصویر ۱). در بسیاری از جوامع کشاورزی، از جمله چین، تقسیم کار میان مردان و زنان وجود داشته است. شواهد تاریخی نشان می‌دهد که در جامعهٔ روستایی چین، بامبوبافی هنری زنانه بوده چرا که مردان بیشتر در فعالیت‌هایی مانند شخم‌زنی مشغول بوده‌اند، در حالی که زنان در صنایع دستی خانگی، به ویژه بافندگی، تخصص داشته‌اند. این الگوی تقسیم کار که در آن مردان به کشاورزی و زنان به بافندگی می‌پردازند، به عنوان بخشی از تلاش برای خودکفایی خانواده‌های روستایی قابل مشاهده است (Li & et al., 2024: 65). در دوران معاصر، بامبو همچنان نقش مهمی در تحولات فرهنگی و تغییرات مداوم شرایط ایفا می‌کند و با ورود تکنولوژی‌های جدید، موجب ابهاماتی در زیبایی‌شناسی و تکنیک‌های بافت و بیان‌های هنری شده است. «با طراحی هر چه بیشتر اشیاء جدید بامبو با در نظر گرفتن مناسب ابعاد ساختاری و فرهنگی آن که وارد زندگی روزمره مدرن مردم می‌شود، بامبو به عنوان ماده می‌تواند هویت فرهنگی جدید خود را در جامعه صنعتی بسازد هویت فرهنگی با معانی مدرن متعدد که نشان‌دهنده هماهنگی ابعاد ساختاری و فرهنگی درونی آن و زمینه صنعتی بیرونی است» (Yu, 2007: 1). بامبو به صدها سبک در روش‌های اصلی بافندگی تبدیل شده و هریک دارای اهمیت فرهنگی منحصر به فردی هستند و بامبو نمادی از زندگی ساده و همچنین الهام بخش در فرایندهای ساخت و ساز نیز شناخته می‌شود.

تصویر ۱. نگهدارنده قلمو حک شده از بامبو در سلسله چینگ (Liao, 1972: 12).

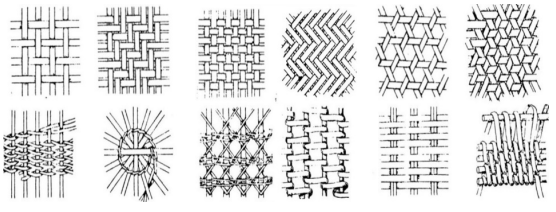
تحولات تاریخی و تنوع در روش‌های تولید محصولات بامبو

مهارت‌های بامبوبافی در چین دارای سابقه‌ای کهن هستند که ریشه‌های آن به هزاران سال پیش باز می‌گردد. استفاده از بامبو برای تولید ابزار و وسایل کاربردی از زمان‌های باستان در چین آغاز شد. به دلیل ویژگی‌های منحصربه‌فرد بامبو، همچون رقابت رشد سریع و فراوانی آن، این هنر به تدریج به یکی از صنایع‌دستی مهم و پرطرفدار در جوامع قدیمی چین تبدیل گردید و در طول تاریخ، تکامل و گسترش یافت. در طول زمان، بامبو توجه زیادی از مردم چین‌را به خود جلب کرده است و به عنوان یکی از سریع‌ترین گیاهان در حال رشد و یکی از مهم‌ترین منابع جنگلی با ارزش تجاری و کارکرد اکولوژیکی بالا تبدیل شده است. «این هنر در اعماق ریشه‌های قدیمی کشاورزی و رسوم هنری جای دارد و هنر کشاورزی چینی نمایانگر توانایی شگفت‌انگیز تبدیل ضایعات و خرابی‌ها به گنجینه‌های زیبا و عجایب فوق‌العاده است» (Li & et al.,2024: 63). بومیان تایوان در مناطق فقیرنشین و مرتفع زندگی می‌کنند و زندگی آنها به شدت به محیط طبیعی و حیات وحش وابسته است که منبع اصلی غذای آنها را تأمین می‌کند. بنابراین، سبک زندگی روزمره آنها بسیار ساده و این سادگی در بافت سبدهایشان دیده می‌شود (تصویر ۲).

تصویر ۲. سبد بافته شده از بامبو در منطقه تایوان (Liao, 1972: 29).

روش‌های بافندگی را می‌توان به دو دسته کلی تقسیم کرد: بافندگی کاربردی و بافندگی تزیینی. در حوزه بافندگی بامبو، تکنیک‌های کاربردی بر استفاده عملی و کارآمدی تمرکز دارند و شامل روش‌هایی مانند بافت هرینگبون، بافت ضربدری، بافت شش ضلعی و تکنیک‌های ویژه‌ای برای ساخت کف ظروف و نیز نخ پیچی جهت اتصال هستند. این تکنیک‌ها، پایه و اساس طرح‌های متنوعی را تشکیل می‌دهند. در مقابل، بافندگی تزیینی بیشتر بر ایجاد جذابیت‌های بصری تمرکز داشته و شامل روش‌هایی همچون بافت نوار بامبو، ایجاد الگوهای گل مانند با مواد الاستیک، افزودن دنده‌های تزیینی و طرح‌های گل تخته سخت است. این شیوه‌ها عملاً خلاقیت و تنوع را با ترکیب تکنیک‌های پایه افزایش می‌دهند (Gao, Cao & Qian, 2024: 2). ساخت سبد بامبو در چین بسته به نوع بافت آنها دارد. «دونوع اصلی در ساخت سبد وجود دارد. در نوع اول، آرایش عناصر مشابه به چله و پود پارچه بافته شده است، و از این رو به این سبدها، سبدهای بافته شده گفته می‌شود، اگرچه هیچ نوع دار یا قاب بافندگی به کار نمی‌رود؛ در روش دوم، پایه سبد از یک مارپیچ تشکیل شده است که چرخش‌های مارپیچ به هم دوخته شده‌اند، و این سبدها به نام سبدهای مارپیچی یا دوخته شده شناخته می‌شوند» (Liao, 1972: 16) (تصویر ۳). چین یک کشور در حال توسعه است که بیشتر جمعیت آن به کشاورزی وابسته‌اند و بسیاری از تجهیزات و لوازم تولیدی آن از بامبو ساخته می‌شود. «از زمان‌های قدیم، بامبو به طور گسترده‌ای در زندگی روزمره مردم روستایی چین مورد استفاده قرار گرفته است. از این رو، بیشتر بامبوهای تولید شده در چین در تولیدات روستایی و کشاورزی استفاده می‌شود. منابع بامبو در چین به طور سنتی توسط کشاورزان محلی به عنوان محصولات جنگلی فرعی با ارتباطات ضعیف بازار استفاده می‌شد» (Liu, Hui, Wang, Wang & Liu, 2018: 135). در گذشته بیشتر محصولات بافت بامبو برای اهداف پیش بینی شده تولید می‌شدند.

تصویر ۳. ردیف بالا از سمت چپ به راست بافت هایی به نام چکر، تویلد و مشبک یا شش ضلعی است که هر پود از زیر دو یا چند تار عبور می‌کند. ردیف پایین بافت‌های به هم پیچیده و مارپیچ هستند که در آن میله‌ها پایه‌های بافت هستند و تار و پود به دور آنها می‌چرخد و بافته می‌شود (Liao, 1972: 17 & 18).

Doi: 10.22034/rph.2026.2076683.1195

فرایندهای ساخت اشیاء بامبو در چین باستان، زمان‌بر و با دقت بالا انجام شده و به شش مرحله تقسیم می‌شود:

ـ **غربالگری:** از آنجا که ویژگی‌های هریک از گونه‌های بامبو با یکدیگر متفاوت است، نوع خاصی برای نیازهای محصولات انتخاب می‌شود. مانند بامبو ماکینو که برای سبد، بشقاب میوه و... امثال آن است.

ـ **برش:** پس از غربالگری، ساقه‌های بامبو را به قطعات مورد نظر برش می‌دهند.

ـ **تقسیم اولیه:** هر قطعه به جندین نوار تقسیم می‌شود. نوارهای بامبو باید عرض یکنواختی داشته باشند.

ـ **پوست برداری:** پوست سبز تراشیده می‌شود. و در برخی مانند بامبو ماکینو به دلیل رنگ طبیعی و زیبا نیازی به پوست برداری نیست.

ـ **تقسیم به نوارهای ریز:** بعد از پوست برداری به نوارهای ریزتری تقسیم می‌شود و بستگی به محصولاتی که قرار است بافته شود برش می‌خورند.

ـ **رنگ‌آمیزی:** در صورت نیاز با رنگ‌های طبیعی (مانند پوست درختان، گیاهان) نوارهای بامبو را بسته به ضخامت آنها در محلولی که در حال جوش است به مدت زمان ده تا چهل و پنج دقیقه می جوشاندند. و با آب سرد شستشو داده و در هوا خشک می کردند و در انتها آماده بافت در انواع محصولات خواهد بود (Liao, 1972: 6&7).

امروزه، فناوری ترکیب بامبو برای تولید محصولات چند منظوره و با عملکرد بالا به یک روند پیشرفته در صنعت تبدیل شده است و به گسترش کاربردهای ترکیبات بامبو کمک می‌کند. «فرایند عملکردی شامل دو روش اصلی است: افزودنی‌های عملکردی به واحد پایه بامبو در فرایند تولید و پس پردازش محصولات. افزودن مواد به بامبو می‌تواند عملکرد ضد حریق و هماهنگ‌سازی رنگ را فراهم کند» (Huang, Qi, Zhang & Yu, 2019: 5). تکنیک‌های سنتی بافت بامبو اغلب نمی‌توانند پاسخگوی نیازهای زیبایی‌شناسی مدرن در محصولات خانگی باشند. «تکنیک‌های بافت سنتی بامبو اغلب به صورت دستی انجام می‌شوند و محدودیت‌های زیادی دارند. بنابراین، ادغام روش‌های پردازش مکانیکی مدرن در بافت بامبو می‌تواند توزیع یکنواخت قطعات بامبو، صیقلی کردن سطوح، زیبایی بیشتر محصول نهایی و کاهش ضایعات را ممکن سازد» (Yu & Pashkevych, 2023: 82). ترکیب بافت بامبو، روشی نوآورانه در طراحی مبلمان است که نه تنها جذابیت بافت سنتی بامبو را حفظ می‌کند بلکه باعث ارتقاء قابلیت و زیبایی مبلمان می‌شود و روح تازه‌ای به مبلمان می‌بخشد (تصویر ۴). «مبلمان بافته شده به دو دسته تقسیم می‌شود: ۱_ مبلمان تماماً ساخته شده از بامبو (سه بعدی)، که شامل اسکلت و پنل‌هاست. ۲_ مبلمان که قسمت‌هایی از آن با مواد بامبویی بافته شده (مانند سطوح نشیمن و درهای کابینت) تهیه شده است» (Yu & Pashkevych, 2023: 81). در گذشته صنایع بامبو به روش‌های سنتی و دستی انجام می‌شد، اما امروزه با پیشرفت فناوری، از ماشین‌آلات پیشرفته برای تولید محصولات بامبویی استفاده می‌شود. در هنر بامبوبافی، صنعتگران با استفاده از تکنیک‌های پیچیده و تخصصی، به شکل‌دهی نوارهای بامبو پرداخته و آنها را بر اساس نیازهای خاص طراحی و کاربرد، به اشیای متنوع و زیبا تبدیل می‌کنند. این فرایند تنها به خلق اشیای کاربردی محدود نمی‌شود، بلکه آثار تولیدی در بسیاری از مواقع از جنبه‌های هنری و زیبایی‌شناسی نیز برخوردارند و نشان‌دهندهٔ هماهنگی میان کارکرد و هنر هستند. با توجه به توانمندی‌های خاص این صنعتگران، محصول نهایی همواره بازتاب‌دهنده دقت و ابتکار است که نه تنها در زندگی روزانه بلکه در فضای هنری نیز جایگاه ویژه‌ای پیدا می‌کند.

فرهنگ مصرف بامبو

بامبوبافی تنها یک هنر دستی نیست، بلکه به نوعی بازتابی از فرهنگ و تاریخ چین است. در این صنعت، نه تنها کاربرد و کارایی در تولید محصولات مختلف مدنظر قرار می‌گیرد، بلکه هر قطعه از آن نیز پیامی از زندگی ساده و متواضعانه را منتقل می‌کند. این هنر، به طور مستقیم به ارتباط انسان با طبیعت و تأکید بر استفاده بهینه از منابع طبیعی اشاره دارد. عوامل مختلفی در شکل‌گیری الگوی مصرف در هر جامعه تأثیرگذار هستند که مهم‌ترین آنها فرهنگ است. فرهنگ شامل باورها، هنجارها و ارزش‌های یک جامعه و نقش اصلی در تعیین اولویت و رفتارهای مصرفی مردم ایفا می‌کند. در این زمینه فرهنگ مصرف بامبو در چین شامل سازوکارهای متنوعی است که در اشکال مختلف مدرن و سنتی بامبوبافی تجلی یافته است. در گذشته، این ماده برای ساخت ظروف ابتدایی و ساده مورد استفاده قرار می‌گرفت، اما در دوران معاصر، بامبو به عنوان ماده‌ای کاربردی در ساخت مبلمان و

تصویر ۴. میز با حصیر بافته شده از بامبو
(yu & pashkevych, 2023: 83).

حتی ساختمان به کار گرفته می‌شود. مصرف به عنوان یک پدیده، تنها در زمینه‌های خاص و در تعاملات اجتماعی انسان‌ها معنا می‌یابد و مفهومی مستقل از روابط و نیازهای انسانی ندارد (محمدپورنیما و همکاران، ۱۳۹۰: ۱). مصرف به عنوان یک پدیده اجتماعی-اقتصادی، ریشه در تحولات جامعه صنعتی دارد. ظهور جامعه مصرفی را می‌توان یکی از پیامدهای گسترش مصرف و مصرف‌گرایی دانست. بامبو امروزه از مرزهای سنتی خود فراتر رفته و به نمادی از مصرف‌گرایی و تجمل تبدیل شده است. این تغییر در مصرف نشان‌دهنده تغییرات فرهنگی و نگرشی است که در آن بامبو به ابزاری برای نمایش وضعیت اجتماعی و سبک زندگی افراد بدل گشته است. «مصرف در جامعه مدرن، فراتر از جنبه تظاهری یاد شده، بعدی جنون‌آمیز نیز پیدا کرده و همچون ویژگی مشترکی در وضعیت پست مدرن هم تجلی دارد» (یوسف‌پور نظامی، ۱۳۹۳: ۷۴). بامبو در دوران معاصر فراتر از یک ماده ساده کاربردی تبدیل شده است و به نمادی از فرهنگ و محیط‌زیست بدل گردیده است. تغییر در نحوه استفاده از بامبو، به ویژه در طراحی‌های مدرن و پایدار، نشان‌دهنده تحول در نگرش‌ها و نیازهای جامعه به سمت مصرف آگاهانه‌تر و توجه بیشتر به چالش‌های زیست‌محیطی است. بافت بامبو یک هنر سنتی است که در آن هنرمندان، بامبو را به صورت نوارهای پود و تار درهم تنیده و آثار متنوعی می‌آفرینند. این فرایند هنری نه تنها نشان‌دهنده مهارت فنی هنرمندان است، بلکه بیانگر ارزش‌های فرهنگی و اجتماعی جوامع محلی نیز می‌باشد. «بافت بامبو، یک هنر دستی مردمی در استان‌های جنوبی چین است. بافت بامبو، فرایندی است که در آن هنرمندان بامبو یا بافندگان، نخ و پایه‌های بامبو را به صورت پود و تار با یکدیگر با انتخاب و فشار متقابل درهم می‌بافند. فرهنگ بافت بامبو به هنرمند بامبو و آثاری که با استفاده از فرایند بافت بامبو خلق شده و بازتاب دهنده پدیده‌های فرهنگی است، اشاره دارد» (Cao & et al, 2022: 87). فرهنگ مجموعه‌ای از رفتارها و افکار شکل‌گرفته‌ای است که با توجه به شرایط زمان، مکان و افراد یا گروه‌ها تغییر می‌کند و در نتیجه، امری نسبی و متنوع به شمار می‌آید. شیوه و روش زندگی نیز از همین ویژگی نسبیت و گوناگونی برخوردار است.

کاربست بامبو در توسعهٔ پایدار

کشور چین به عنوان یکی از مناطق اصلی تولید بامبو در جهان، با تنوع گونه‌ها، گستردگی سطح زیرکشت و حجم بالای تولید، نقش برجسته‌ای در توسعه طراحی پایدار ایفا می‌کند. بامبو، به دلیل رشد سریع، قابلیت تجدیدپذیری بالا و دوره کوتاه رشد، می‌تواند به طور گسترده در طراحی محصولات به کار گرفته شود. بامبو به ماده خام صنعتی با فناوری سطح بالا جایگزین چوب شده است و «یکی از محصولات غیرچوبی جنگلی است که به دلیل نرخ رشد بالا، ویژگی‌های مکانیکی خوب و دامنه وسیع کاربردها، به ویژه در زمینه‌های صنعتی، پتانسیل قابل توجهی به عنوان جایگزین چوب دارد» (Liu & et al, 2018: 138). تعادل میان حفظ میراث و نوآوری فرهنگی در هنر حصیربافی، این مهارت سنتی چین را به یکی از حاملان برجسته فرهنگ تبدیل کرده است. «برای ارتقای توسعه میراث فرهنگی ناملموس چین، مانند حصیربافی، باید به طور دقیق تعادلی میان میراث فرهنگی و نوآوری برقرار کرد. در این تعادل، میراث و نوآوری مکمل یکدیگر هستند؛ نوآوری باید مبتنی بر میراث باشد و میراث نیز برای پیشبرد نوآوری نیازمند آن است» (Cai, Huo, Zhang & Wang, 2024: 15) (تصویر ۵). از منظر میراث فرهنگی، مهارت‌های سنتی با بهره‌گیری از ابزارهای طراحی پیشرفته و مفاهیم مدرن، به شکلی نوین بازآفرینی شده‌اند.

در گام نخست، استفاده از فناوری‌های طراحی معاصر به بافندگان بامبو امکان می‌دهد تا آثار جدیدی با کارایی بالاتر خلق کرده و به بررسی اشکال، ساختارها و کاربردهای متنوع بپردازند. این رویکرد نه تنها حس تازگی و مدرنیته را به هنر حصیربافی بامبو می‌بخشد بلکه آن را با نیازهای زندگی امروز هماهنگ‌تر می‌سازد. در چین، بامبو از دیرباز به عنوان ماده‌ای چندمنظوره در تولید انواع محصولات مورد استفاده قرار می‌گرفت. این کاربردها شامل ساخت سبدها، استفاده از جوانه بامبو در آشپزی، تولید کلاه، تهیه خمیرکاغذ، و همچنین بهره‌گیری از آن به عنوان مصالح ساختمانی بوده است. «برخی از کاربردهای اصلی بامبو شامل جوانه‌های بامبو خوراکی، چوب بامبو برای ساخت و ساز ساختمان‌ها، سبدهای بامبو برای ذخیره مواد غذایی، هیزم برای پخت و پز، کلاه‌های بامبو برای محافظت در برابر شرایط جوی سخت، طومارهای بامبو برای نوشتن، خمیر بامبو برای ساخت کاغذ و حتی پوست بامبو برای ساخت لباس و کفش بود» (Dlamini, Fakudze, Makombe, Muse & Zhu, 2022: 1931) (تصاویر ۶ تا ۹) (جدول ۱). بامبو یک ماده با کیفیتی است که هرکدام از صنایع دستی آن کاربردهای متنوعی دارد.

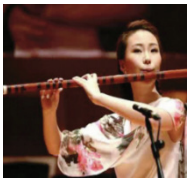
پژوهش‌های عمیق و کاربردهای نوآورانه در تولید محصولات بامبو به افزایش ارزش افزوده هنری این محصولات کمک می‌کند.

تصویر ۵. دستبند دست ساز بامبو (Cai & et al., 2024, 20).

Doi: 10.22034/rph.2026.2076683.1195

جدول۱. بامبو، ماده‌ای چند منظوره در تولید انواع محصولات (تدوین: نگارندگان).

کاربرد	ویژگی	محصول	تصاویر
پوشاک و لوازم محافظتی	سبک، انعطاف‌پذیری بالا	کلاه حصیری بامبو	 تصویر ۶. (Liu & et al., 2018: 139)
ذخیره‌سازی و حمل وسایل	مقاومت، قابل انعطاف	سبد پشتی بامبو	 تصویر ۷. (Liu & et al., 2018, 139)
استفاده در ساخت سازهای موسیقی سنتی و کلاسیک چینی	انعطاف‌پذیری و صدای خاص	نی بامبو	 تصویر ۸. (Liu & et al., 2018: 139)
استفاده در غذاهای سنتی چینی به ویژه در تهیه غذای خاص محلی	افزودنی یا طعم‌دهنده غذا	سرگین بامبو	 تصویر ۹. (Liu & et al., 2018, 139)

این فرایند، ویژگی‌های فرهنگی بومی را برجسته کرده و توسعه صنعت بامبو را تقویت می‌کند. بامبوبه عنوان ماده‌ای با کیفیت و دوستدار محیط زیست شناخته شده و به طور گسترده برای کاربردهایی همچون داربست، پل‌ها، سازه‌ها و ساختمان‌ها مورد استفاده قرار گرفته است. «مزایای اصلی بامبو به عنوان ماده‌ای ساختمانی شامل وزن کم با استحکام بالا، امکان طراحی عناصر منحنی شکل، دقت بالای ساختارها برای تولیدات فردی، سهولت در ماشین کاری، سرعت بالای ساخت‌و ساز، راحتی در مونتاژ و پردازش سازه‌ها در محل ساخت، پاکیزگی زیست محیطی، زیبایی‌شناسی مواد طبیعی، خواص دی الکتریکی، مقاومت در برابر زلزله و دوام است» (Maikol , Maksimovich, Iva-novna & Ainu,2020: 33) (تصویر ۱۰). ساقه بامبو به دلیل ساختار تو خالی خود، به طور طبیعی وزن کمتری نسبت به بسیاری از گونه‌های چوبی دارد. انعطاف‌پذیری بالا و مقاومت کششی ساقه‌های بالغ بامبو، این ماده را برای استفاده در ساختارها و ساختمان سازی جذاب تر کرده است. بامبو به طور مستقیم در ساخت ساختمان‌ها برای تحمل بار، تقسیم فضا و ایجاد اتصالات مورد استفاده قرار می‌گیرد.

تصویر ۱۰. سقف‌های ساخته شده از بامبو (yu, 2007:101).

با حفظ ارزش‌های فرهنگی و تلفیق فناوری‌های نوین بامبو همچنان نقش الهام بخشی در طراحی مدرن ایفا می‌کند و

کاربردهای آن از سازه‌های مسکونی تا مبلمان و محصولات مرتبط با سبک زندگی گسترش یافته است. «مبلمان بامبو دارای ظرفیت تحمل بار بالا و مقاومت در برابر تغییر شکل است. این مبلمان از قابلیت تنفس خوبی برخوردار بوده و کمتر دچار باکتری می‌شود» (Yu & Pashkevych, 2023: 79) (تصویر ۱۱). در حال حاضر مبلمان بامبو بخش عمده‌ای از محصولات را تشکیل می‌دهد و نسبت به سایر محصولات بامبو در بازار شناخته شده تر است. این ترکیب هنرهای سنتی و طراحی مدرن به وضوح در آثار جدید بامبوبافی نمایان است. این آثار نه تنها به عنوان نمونه‌ای از هنر، بلکه به عنوان محصولاتی کاربردی و زیبا در زندگی روزانه مورد توجه قرار گرفته‌اند. در واقع، بامبوبافی مدرن، از لحاظ زیبایی‌شناسی، علاوه بر حفظ ویژگی‌های سنتی، به نوعی دنیای جدید و ابتکاری را برای مصرف‌کنندگان فراهم می‌آورد که در آن، پیوندی بین گذشته و حال برقرار می‌شود. این روند نه تنها از نظر هنری جالب است، بلکه از دیدگاه زیست‌محیطی نیز به علت استفاده از مواد طبیعی و تجدیدپذیر، توجه زیادی را جلب کرده است.

بحث و تحلیل: نقش سیاست‌های اجتماعی و تاریخی در بقای هنر بامبو در چین

بامبو به عنوان ماده‌ای طبیعی و نماد سبزی و سلامتی، در دوران امروزی اهمیت ویژه‌ای یافته است. رشد سریع، هزینه کم، انعطاف‌پذیری و مقاومت در برابر موریانه، آن را به گزینه‌ای مناسب برای بافت تبدیل کرده است. منابع بامبو به دلیل اهمیت اکولوژیک، صنعتی و فرهنگی خود، نقش کلیدی در شکل‌گیری صنعت سبز و پیشرفته جنگلداری مدرن در چین دارند. این صنعت به عنوان یک بخش تأثیرگذار، در راستای توسعه اقتصاد کم کربن، مقابله با تغییرات اقلیمی، کاهش فقر و ایجاد فرصت‌های شغلی و درآمدزایی برای کشاورزان عمل می‌کند. با رشد تقاضا برای محصولات دوستدار محیط زیست، توقف بهره‌برداری از جنگل‌های طبیعی و افزایش و آگاهی‌های زیست محیطی، جنگلداری چین با چالش‌هایی از جمله تأمین تقاضای بازار و کمبود منابع مواجه است (Huang & et al., 2019: 1). صنعت بامبو به عنوان بخش کلیدی از توسعه اقتصادی و اجتماعی در چین و بسیاری از کشورهای دیگر شناخته می‌شود. و با افزایش نقش بامبو در زندگی روزانه توجه بیشتری به گسترش کشت و تولید جنگل‌های بامبو، بهبود بهره‌وری آنها و یافتن روش‌های کارآمد برای استفاده پایدار از منابع بامبو در صنعت جهانی معطوف شده است. «بافندگی بامبو، که هر کدام ویژگی‌های خاص هنری و محلی خود را دارند. با این حال، با رشد سریع جامعه اقتصادی و حمله فرهنگ غربی، بسیاری از صنایع دستی سنتی به تدریج از دید مردم محو می‌شوند» (Xiao & Chen, 2019: 73). نوآوری‌های خلاقانه در محصولات بامبو، علاوه بر ارتقای مواد، تکنیک‌ها و روش‌های اجرایی این هنر در چین، جایگاه جهانی هنر بامبوی چینی را تقویت کرده و آن را به یکی از نمادهای برجسته فرهنگ چین تبدیل می‌کند. «محصولات بامبو «میراث فرهنگی ناملموس» از یک سو باید بر اساس اشکال صنایع دستی سنتی تلاش‌های خلاقانه‌ای داشته باشند، از سوی دیگر، باید از تکنیک‌های سنتی بامبو تغذیه کنند و نقطه ترکیب با طراحی مدرن را بیابند» (Xiao & Chen, 2019: 73). بافت سنتی بامبو طی قرون مختلف در سان‌سوی، واقع در جنوب غربی چین، انجام می‌شده‌است. حمایت دولت محلی نقش مهمی در رشد و ارتقای این هنر داشته است. «بافندگی بامبو در سان‌سوی از افول به احیاء رسیده است، به دلیل حمایت گسترده از سوی دولت محلی و یک مدل توسعه جدید، مدل ترکیب خانوارها، شرکت‌ها و دولت یک روش مؤثر برای کاهش فقر و کمک به جوامع محلی است» (Luo, Ahmed & Long, 2020: 8). حکومت چین با هدف گسترش صنایع دستی و حفاظت از میراث فرهنگی، اقداماتی را برای حمایت و تقویت هنرهایی نظیر بامبوبافی انجام داده است. این اقدامات شامل آموزش نیروهای متخصص، فراهم کردن مواد اولیه مورد نیاز و ایجاد فرصت‌های بازاریابی برای محصولات مرتبط بوده است. «تنها با دریافت حمایت سیاست‌های ملی، می‌توان برتری فرهنگ غیرملموس چینی را به نمایش گذاشت و حفاظت، ارث‌برداری و توسعه میراث‌های فرهنگی غیر ملموس محلی یا حتی ملی را پیش برد» (Lin, 2018, 166). حفاظت و توسعه میراث فرهنگی غیر ملموس چین تنها با پشتیبانی سیاست‌های ملی ممکن است و این حمایت می‌تواند ارزش‌های فرهنگی محلی و ملی را به شکل گسترده‌تر به نمایش بگذارد. مواد و فرهنگ بامبو جزء لاینفک تاریخ و فرهنگ محسوب می‌شوند و می‌توانند به عنوان راهی برای درک بهتر سنت‌ها و ارزش‌های ملی مورد توجه قرار گیرند. در راستای تحقق توسعه پایدار و هماهنگ، استفاده از مواد و طراحی محصولات بامبو در تمام سطوح مورد توجه قرار گرفته است. فرایند بافندگی بامبو باید با توجه به زمانه به

تصویر ۱۱. مبل بافته شده از بامبو (URL: 1).

Doi: 10.22034/rph.2026.2076683.1195

گونه‌ای تحول یابد که ضمن حفظ هویت سنتی، به سمت نوآوری و طراحی محصولات جدید حرکت کند. این نوآوری‌ها می‌توانند محصولات متناسب با زیبایی‌شناسی زندگی مدرن را خلق کنند و باعث شوند که این فرایند فراتر از محدودیت‌های خود رفته و در زندگی روزانه ادغام شود. تنها در این صورت است که بافندگی بامبو می‌تواند به میراثی پایدار تبدیل شود و به رشد خود ادامه دهد.

نتیجه‌گیری

بافت بامبو یکی از کهن‌ترین و بنیادی‌ترین مهارت‌هایی است که مردمان چین آن را توسعه داده و همواره به طور همزمان برای مقاصد کاربردی و هنری به کار گرفته‌اند. چنان‌که امروزه در فرهنگ چینی بامبوبافی یکی از اجزای مهم محصولات سنتی شده و با روند رو به رشد و پیشرفت این هنر در چین، از جنبه اقتصادی موجب افزایش اشتغال در مناطق مختلف چین و ایجاد بازارهای جدید برای این محصولات شده است. از جنبه اجتماعی، این هنر به عنوان نماد هویت فرهنگی چین ارتباطات اجتماعی را تقویت کرده و به حفظ سنت‌های بومی در جامعه کمک می‌کند. و از نظر مصرف‌گرایانه، افزایش تقاضا برای محصولات بامبوبافی، به ویژه در صنعت مبلمان، نشان‌دهنده تغییر الگوهای مصرف و تمایل نسل‌های جدید به محصولات سنتی است. بامبو همواره جزئی اساسی از فرهنگ و زندگی روزانه تاریخ چین بوده و در دوران پیش از تاریخ برای ساخت ابزار و لوازم خانگی به کار می‌رفته است و چون گیاهی با رشد بسیار سریع است، مصرف گسترده‌ای در زندگی روزانه داشته و نمادی از زندگی ساده، مقاومت در مشکلات، رشد و بازسازی شناخته می‌شود. اما محصولات بامبو در دهه‌های اخیر بازتابی از تأثیر فرهنگ مصرف مدرن بر صنایع سنتی نیز بوده‌اند. آنها نه تنها دارای تنوعی چشمگیر در اشکال هنری هستند، بلکه تولیداتی برجسته ارائه داده‌اند که کاربرد و زیبایی‌شناسی را به طور هماهنگ درهم می‌آمیزند. در همین حال، هنر ساخت محصولات بامبو، به عنوان یک میراث فرهنگی ناملموس، از اهمیت بالایی در حفاظت اکولوژیکی، توسعه فرهنگی و پیشرفت اقتصادی برخوردار است. باید به این نکته اشاره کرد که عموماً، بامبوهای تولید شده در چین، در ابتدا، در کشاورزی و تولیدات سنتی استفاده شده و به عنوان محصول فرعی جنگل توسط کشاورزان محلی عرضه می‌شد. این محصولات ارتباط ضعیفی با بازار داشتند، اما با حمایت دولت‌های محلی، آرام آرام صنعت بامبوبافی رشد کرد و گسترش یافت. در گذشته، صنایع بامبو به شیوه‌های سنتی و دستی انجام می‌شد، اما امروزه با پیشرفت فناوری، از ماشین‌آلات پیشرفته برای تولید محصولات بامبویی استفاده می‌شود. تکنیک‌های سنتی بامبوبافی اغلب نمی‌توانند پاسخگوی نیازهای زیبایی‌شناسی مدرن در محصولات خانگی باشند، چراکه به دلیل ویژگی دست‌ساز آن، محدودیت‌های زیادی دارند. بنابراین، ادغام روش‌های پردازش مکانیکی مدرن در بافت بامبو، می‌تواند منجر به توزیع یکنواخت‌تر بامبو، صیقل دادن سطوح و زیبایی بیشتر در محصولات بامبویی شود. همچنین، ترکیب بافت بامبو یک روش نوآورانه در طراحی مبلمان است که نه تنها جذابیت بافت سنتی را حفظ می‌کند، بلکه قابلیت و زیبایی مبلمان را نیز ارتقاء می‌دهد. امروزه، این صنعت با استفاده از فناورهای نوین و ورود به بازارهای جهانی، رشد چشمگیری داشته و به یکی از نمادهای پایداری اقتصادی و زیست محیطی چین تبدیل شده است. در نهایت باید گفت که عوامل مختلفی در شکل‌گیری الگوی مصرف در هر جامعه تأثیرگذار هستند. این عوامل در تعیین الویت‌ها و رفتارهای مصرفی مردم نقش دارند و بر اساس آن، طراحی محصولات باید به نیازهای روزانه مردم پاسخ دهد. این فرهنگ مصرفی با توجه به شرایط زمان، مکان و افراد یا گروه‌های مختلف تغییر می‌کند.

پی‌نوشت‌ها

1. Tsui Hsing Hou Liao
2. Solanilla Medina Yor Maikol
3. Meng Jun
4. press Atlantis
5. Hindawi
6. Muxing Gao
7. Xiaobing Yu
8. Kuo An Wang

۹. یک مکتب فلسفی، مذهبی و سنتی است که ارتباط عمیق ریشه‌دار با فرهنگ چین دارد و طی تاریخی طولانی با آن همراه و سهیم بوده است.

۱۰. Confucius: فیلسوف و معلم بزرگ چینی (۵۵۱-۴۷۹پیش از میلاد) که اندیشه‌های او پایه‌گذار مکتب کنفوسیوسیسم شد. این مکتب بر نظام اجتماعی، فضایل اخلاقی، اهمیت خانواده و ارزش‌های انسانی تأکید دارد و بیشتر جنبه‌ای اجتماعی دارد تا مذهبی.

۱۱. سلسله‌ای مهم در تاریخ چین که از ۲۰۶ پیش از میلاد تا ۲۲۰ میلادی به طول انجامید. این دوره به دو بخش هان غربی و هان شرقی تقسیم می‌شود. در این دوران، فرهنگ چینی گسترش یافت، نهادهای دولتی تقویت شد و جاده ابریشم توسعه یافت.

۱۲. سلسله چینگ (۱۹۱۱-۱۶۴۴ میلادی) آخرین سلسله امپراطوری چین به شمار می‌آید. توسط قوم مانچوها در منچوری (منطقه شمال شرقی چین کنونی) تأسیس شد و به گسترش و شکوفایی اقتصادی و فرهنگی چین پرداخت.

فهرست منابع فارسی

- محمدپورنیما، هرمز؛ پورشیخیان، علیرضا؛ عظیمی خانقاه، رقیه (۱۳۹۰)، بررسی رابطه بین سبک و شیوه زندگی با فرهنگ مصرف و مصرف‌گرایی (مورد مطالعه: شهرستان آستارا)، *فصلنامه علمی و پژوهشی علوم اجتماعی*، ۷(۲۸)، ۱۷-۱.
- یوسف‌پور نظامی، ایوب (۱۳۹۳)، جامعه‌شناسی سیاق‌های زیست (فرهنگ تولید ـ مصرف)، *مطالعات جامعه‌شناسی*، ۵(۱۷)، ۷۱-۸۹.

فهرست منابع لاتین

- Cao, X. Chen, Y. Li, J. Li, W. Lu, Q. Liu, G. Fu, G. Wang, H. Liu, C. Qian, J. Wang, L. Chen, S. Pan, R. Liu, Q. Wang, J. Xue, Y. (2022), Bamboo product design and countermeasures research, *Journal of Research in Environmental and Earth Sciences,* 8 (9), 81-90.
- Cai, Y. Huo, J. Zhang, H. Wang, L. (2024), Exploration of the Innovative Development Path of Bamboo Weaving and Fashion Design in the Background of Intangible Cultural Heritage, *Published by Francis Academic Press, UK,* 6 (5), 14-23. DOI: 10.25236/FAR.2024.060503.
- Dlamini, L. C. Fakudze, S. Makombe, G. G. Muse, S. Zhu, J. (2022), Bamboo as a Valuable Resource and its Utilization in Historical and Modern-day China, *Journal Bioresources,* 17 (1), 1926-1938. DOI: 10.15376/biores.17.1.Dlamini.
- Gao, M. Cao, X. Qian, L. (2024), Cultural Echoes in Modern Design: Assessing Young Consumers' Perceptions of Traditional Bamboo Weaving Patterns, *Hindawi,* 20 (24), 1-11. https://doi.org/10.1155/2024/5524490.
- Huang, Y. Qi, Y. & Yu, W. (2019), Progress of Bamboo Recombination Technology in China, *Hindawi,* 20 (19), 1-10. https://doi.org/10.1155/2019/2723191.
- Jun, M. (2020), Liu's Bamboo Weaving in the View of Design Aesthetics, *Press Atlantis,* 497, 631-634. Doi: 10.2991/assehr.k.201215.514
- Li, T. Chu, X. & Lu, Y. (2024), Unveiling the Elegance: The Aesthetics of Bamboo Weaving Art by the Sanjiang Dong Ethnic Group in Guangxi, China. *Journal of Sociology and Ethnology Clausius Scientific Press, Canada,* 6 (1), 62-68. DOI: 10.23977/jsoce.2024.060110.
- Li, W. Li, Z. & Kou, H. (2022), Design for poverty alleviation and craft revitalization in rural China from an actor-network perspective: the case of bamboo-weaving in Shengzhou, *Heritage Science, (*1239), 1-16. https://doi.org/10.1186/s40494-021-00637-7
- Liao, T. (1972), *Southeast Asian Bamboo Art: Contemporary Handwoven and Classical Carved*, Graduate College, Oklahoma state University, American state.
- Luo, B. Ahmed, S. Long, C. (2020), Bamboos for weaving and relevant traditional knowledge in Sansui, Southwest China, *Journal of Ethnobiology and Ethnomedicine*, 2-9. https://doi.org/10.1186/s13002-020-00418-9
- Liu, W. Hui, C. Wang, F. Wang, M. & Liu, G. (2018), Review of the Resources and Utilization of Bamboo in China. Forestry College, *Web of science,* 133-142. http://dx.doi.org/10.5772/intechopen.76485
- Lin, Peng. (2018), Living Protection and Development of Traditional Artistic Handicrafts: A Case Study from "Bamboo Weaving by Family Liu" in Quxian County of Sichuan-Province, *Art and Design Review,* 6, 160-167. https://doi.org/10.4236/adr.2018.63016
- Maikol, S. Maksimovich, S. Ivanovna, B. & Ainur S. (2020), Bamboo Structures for Modern Sustainable Architecture. *Journal of the International Society for the Study of Vernacular Settlements,*7 (3), 27-39.
- Wang, K. Chin L. Ya, W. Wei, W. Chiang, J. Fu Chen, Y. Chou Chan, P. (2011), Digitization and Value-Add Application of Bamboo Weaving Artifacts. International Conference on Asian Digital Libraries. *Publishing Creation and the Future,* 16-25. https://doi.org/10.1007/978-3-642-24826-9_6
- Wu, Chunjin, Min, Yuchen, Fei, Benhua & Song, Shasha. (2023). A Study on the Aesthetic Preference of Bamboo Weaving Patterns Based on Eye Movement Experiments, *Licensee MDPI,* 13. https://doi.org/10.3390
- Xiao, Y.Y. & CHEN, J. (2019), Research on Innovative Design of "Intangible Cultural Heritage" Bamboo Products. *Press Atlantis*. 281 (1), 72-76. https://doi.org/10.2991/sschd-18.2019.14
- Yu, X. (2007), *Bamboo: Structure and Culture Utilizing bamboo in the industrial context with reference to its structural and cultural dimensions*. Faculty of Art and Architecture, University Duisbury-Essen, Germany.
- Yu Z. K. Pashkevych, L. (2023), Innovative Application of Traditional Bamboo weaving in Modern Furniture Design. *Professional scientific magazine,* 3 (23), 79-91. DOI:10.30857/2617-0272.2023.3.7

فهرست منابع اینترنتی

- URL1: https://khanechin.com/%D9%85%D8%A8%D9%84-%D8%AD%D8%B5%DB%8C%D8%B1%DB%8C-%DA%86%D-B%8C%D8%B3%D8%AA/ (Accessed at 20-9-2025)